

Kokous: 1) 61. Focal Point -kokous
2) IPA EXPO
Paikka: Hotelli Hilton, Podgorica, Montenegro
Aika: 26.–28.5.2026
Osallistuja: Kirsi-Maarit Siekkinen, Ruokavirasto
Lisätietoja: <http://www.efsa.europa.eu>

Tiivistelmä

61. Focal Point-kokous järjestettiin Podgoricassa, Montenegrossa, jossa puheenjohtajina toimivat EFSA:n Sergio Rodeia Potier ja Cristina Alonso Andicoberry. Kokoukseen osallistui paikan päällä nelisenkymmentä henkilöä 29stä maasta ja reilut 20 verkossa (5 maata osallistui ainoastaan verkossa).

Kokouksen pääteemat liittyivät uuteen Focal Point-toimintaohjelmaan, ja siihen mitä ilmeisimmin kytkettäviin räätälöityihin hankkeisiin sekä ehdokasmaiden IPA-ohjelmaan. Lisäksi EFSA jakoi tietoa mm. ohjeistodokumentti kirjastostaan ja voimaan tulleesta asetuksesta (EU) 2025/2457.

Jäsenmaista Latvia kertoi järjestämästään kansallisesta terveystapahtumastaan. Alankomaat esitteli xORA-riskinarviointialustaa, joka kokoaa yhteen koulutusten tarjoajat, arvioijat ja oppilaat. Suomi muistutti nimittämään maidensa osallistujat tämän vuotiselle BIKE-kurssille, jolla Ruokaviraston riskinarviointiyksikön asiantuntijat tarjoavat riskinarviointikoulutusta eurooppalaisille riskinarvioijille.

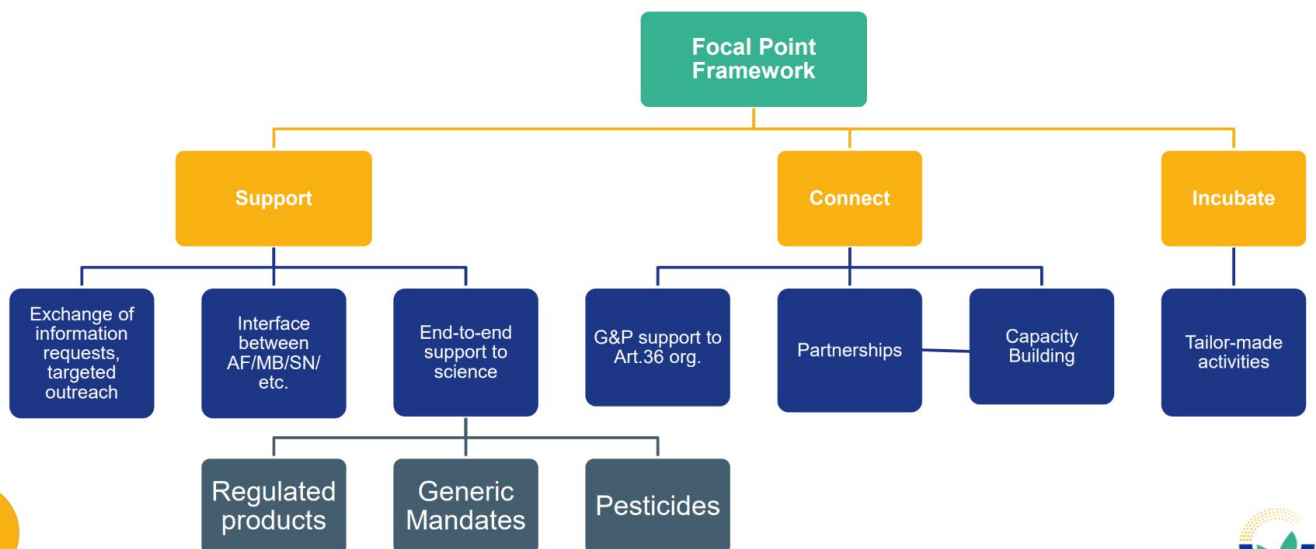
Kaikki kokouksessa pidetyt esitykset löytyvät EFSA:n sivuilta. Katso ne [tästä](#).

Ennen varsinaista Focal Point-kokousta järjestettiin Montenegron ja EFSA:n organisoima IPA EXPO, jossa Focal Pointit, EFSA, ehdokasmaiden (Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia, Turkki, Albania, Bosnia Hertsegovina ja Kosovo) asiantuntijat, komission ja WHO:n edustajat keskustelivat ja verkostoituivat. Tilaisuudessa esiteltiin EFSA:n IPA *Action* -toiminnan tuloksia, vahvistettiin yhteistyötä sekä jaettiin hyviä käytäntöjä riskinarvioinnin kehittämiseksi. Keskusteluissa korostui erityisesti kansainvälisen yhteistyön merkitys.

1) 61. Focal Point -kokous (FP)

Sergio Rodeia Potier avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi. Ensimmäisenä esityksenä kuultiin **työryhmän kuulumisia, joka valmistele uutta FP-toimintaohjelmaa seuraavalle kaudelle (2028–2032)**. Ryhmässä on 3 [Advisory Fourum](#)in ja 9 FP-jäsentä. Työryhmä on tarkastellut nykyisen ohjelman vahvuuksia ja kehityskohteita sekä pohtinut tulevaisuuden tarpeita ja työkuormaa. Lisäksi on käsitelty EFSA:n yhteistyöorganisaatioiden, nk. Art36-listan organisaatioiden, parempaa kytkemistä ohjelmaan sekä entistä vahvempaa verkostoitumista.

Uuden FP-ohjelman toiminnot ja tehtävät:

EFSA:n toiveena on kytkeä tieteentukemistehtäviin nykyistä enemmän myös tuotehyväksyntään ja pestisideihin liittyviä toimia. Uuteen ohjelmaan aiotaan sisällyttää myös räätälöidyt hankkeet (*Tailor-made activities*, TMA), jotka on määritelty seuraavasti: räätälöidyt toimet ovat lyhytaikaisia hankkeita, joita EFSA rahoittaa. Ne toteutetaan FP-verkoston kautta, ja ne vastaavat selkeästi tunnistettuihin yhteisiin tarpeisiin EFSA:n ja jäsenmaiden välillä. Niiden tarkoituksena on tukea yhteistyötä usean maan välillä ja edistää hankkeiden kehittämistä EFSA:lle ja verkostolle tärkeillä osa-alueilla. Hankkeiden tulisi auttaa jäsenmaita kehittämään kansallisia tai kahdenvälisiä toimia laajempaan käyttöön soveltuviksi, pitkäkestoisiksi ja helposti jaettaviksi ratkaisuksi. Hankkeilla tulee olla selkeä suunnitelma siitä, miten niitä voidaan laajentaa ja ylläpitää, eikä niiden tule olla päällekkäisiä muiden EFSA:n rahoittamien hankkeiden kanssa.

Keskustelussa Suomi nosti esiin TMA-hankkeisiin liittyvät haasteet ja toivoi, että mikäli ne sisällytetään uuteen ohjelmaan, niiden hallinnointiin ja sisältöihin luotaisiin selkeät pelisäännöt, esim. että ne olisivat yksiselitteisesti riskinarviointiaktiiviteetteja. EFSA haluaisi kytkeä uuden ohjelman TMA-osuuden FP-tehtäviin ja -toimintaan. Useat jäsenmaat puolestaan toivoivat, että ne säilyisivät ”tutkimusrahoituksina”. Toisaalta esitettiin myös kritiikkiä TMA-budjetin käytöstä ”tutkimusapurahana”: eikö EFSA:n tulisi tällöin avata sivuillaan esimerkiksi temaattisia apurahahakuja?

Nykyisen FP-ohjelman budjetti jakautuu perustehtäviin (2 M€/v) ja TMA-hankkeisiin (4 M€/v). Suurimman osan meneillään olevan ohjelman TMA-budjetista on haukannut riskiviestintäkoordinaattoritoiminta, jota ei jatketa uudessa ohjelmassa. Uuden ohjelman budjetti pysynee samalla tasolla kuin nykyisessä ohjelmassa.

EFSA jakoi tietoa nykyiseen FP-toimintaohjelmaan kytketyistä uusista TMA-hanke-ehdotuksista.

Määräaikaan mennessä EFSA sai 27 ehdotusta, joissa oli mukana yhteensä 28 maata. Suomi on mukana kuudessa, jotka on listattu alla olevaan taulukkoon. Ehdotukset arvioidaan, ja karsintaa joudutaan tekemään, koska käytettävissä oleva TMA-budjetti ei riitä kattamaan kaikkia. Tieto hyväksytyistä hanke-ehdotuksista saadaan syksyllä (syys-lokakuussa). Sopimukset EFSA:n ja FP-organisaation (Suomessa Ruokavirasto) välillä allekirjoitetaan vuoden 2027 alussa. Keskustelussa jäsenmaat toivoivat EFSA:ta riittävästi aikaa sopimusten tekemiseen, koska FP-organisaatiot joutuvat mahdollisesti tekemään alihankintasopimuksia maidensa muiden kuin FP-organisaatioiden kanssa, jotta rahoitus voidaan ohjata ja sovitut tehtävät vastuuttaa muille kansallisille organisaatioille. Hyväksytyt hankkeet käynnistyvät vuonna 2027.

Hanke	Vetäjä (maa/organisaatio)	Suomen rooli	Osallistujat; haettu rahoitus
1. Nordic Food Risk Assessment Network (NFRAN)	FI (Ruokavirasto)	Johtaja	SE, NO, DK ja EE; 30 000 €
2. Strategies (surveys and tools) to optimize surveillance of <i>Yersinia enterocolitica</i> pathogenic to humans for improving risk assessment (SURVYE)	FR (ANSES)	Partneri	FI, HR, SK, ES, LV, AT, BE, CZ, EE, DE, IE, NL, SL ja SE; 339 314,45 €
3. Capacity Building for Mosquito-Borne Disease Preparedness in Northern Europe (CAPTURE-MOSQUITO)	LV (BIOR)	Partneri	FI, LT, EE, SE, DK ja PL; 165 000 €
4. Implementation of a Data Mapping Tool - Year 3	SE (Livsmedelsverket)	Partneri	FI, DE, DK; 497 000 €
5. Enhancing National Expertise in Latvia and other Baltic and Nordic countries on Plants and Products Obtained with New Genomic Techniques	LV (BIOR)	Partneri	FI, EE, FR, LT, NO ja PL; 225 000 €
6. Potential of wastewater surveillance in the realm of EFSA risk assessment – POWER	AT (AGES)	Partneri	FI, EL, BE ja DK; 340 000 €

Suomesta Ruokavirasto mukana ehdotuksissa 1–5, Helsingin yliopisto ja LUKE ehdotuksessa 5, THL ehdotuksessa 6. Ehdotusten kestot 14 kk.

Kaiken kaikkiaan nykyisen FP-ohjelmakauden aikana EFSA on rahoittanut 60 TMA-hanketta, joista valmiita 42 ja käynnissä 18.

Seuraavaksi järjestäydyttiin ryhmiin keskustelemaan datan koordinoitavista ja siitä, miten FP:t voisivat tukea kansallisia organisaatioita (esim. Art36-listan organisaatioita) tekemään yhteistyöstä EFSA:n kanssa hyödyllisempää. Datan koordinoitavista todettiin jo heti alkuun, etteivät ne kuulu FP:n tehtäviin, vaan näitä asioita hoitavat jäsenmaissa eri tahot (dataverkostolaiset, reporting officerit ja data providerit). EFSA laatii saamistaan kommentteista koosteen, joka jaetaan FP:lle, ja aihetta käsitellään sen pohjalta myöhemmin.

EFSA kertoi lähettävänsä heinä–elokuussa kyselyn Art. 36-listan organisaatioille. Kyselyn avulla EFSA selvittää organisaatioiden näkemyksiä ja tarpeita mm. FP-toiminnasta. Keskustelussa EFSA:lle huomautettiin, etteivät Art36-organisaatioiden yhteyshenkilöt välttämättä pysty vastaamaan kyselyyn, koska he eivät aina ole samoja henkilöitä organisaatioissa, joiden kanssa FP tekee yhteistyötä ja jotka osallistuvat EFSA:n toimintaan. EFSA pohtii ratkaisuksi mahdollisuutta ohjata kysely organisaation sisällä paremmin oikealle, asiasta vastaavalle henkilölle.

Toisen kokouspäivän aluksi **IPA-maat kertasivat nykyisen EFSA:n IPA-ohjelman saavutuksia** (aiheesta tarkemmin matkakertomuksen lopussa) ja esittelivät maidensa eurobarometrin tuloksia. Hätkähdyttävintä niissä oli monien maiden kuluttajien luottamus someen ja somevaikututtajiin. EFSA kertoi uuden IPA-ohjelman (IPA IV) käynnistymisestä, johon liittyvät uusina maina Ukraina ja Moldova. FP:llä tulee olemaan myös oma roolinsa tässä yhteistoiminnassa.

EFSA esitteli elintarviketurvallisuuteen liittyvän ohjeistodokumenttien kirjaston (*EU Library of Food Safety Guidance Documents*), johon kerätään aineistoa myös jäsenmaista. [Kirjasto on julkaistu EFSA:n verkkosivuilla, ja se sisältää 59 ohjeistoa.](#) FP:t osallistuvat vuosittain kirjaston päivitystyöhön. Tänä vuonna päivityksiä on mahdollista tehdä kesäkuun loppuun asti. Keskustelussa heräsi epäselvyyttä siitä, millaisia ohjeistoja EFSA toivoo jäsenmailta. EFSAa pyydettiin ottamaan asia esille Advisory Forumissa.

EFSA myös muistutti [asetuksen \(EU\) 2025/2457](#) tulleen voimaan vuoden alussa. Asetuksen taustalla ovat EU:n kemikaalistrategia ja ns. ”yksi aine – yksi arviointi” -periaate. Asetus järjestää uudelleen sen, miten kemikaalien riskejä arvioidaan EU:ssa ja mikä viranomainen vastaa mistäkin. EFSA pyysi FP:ja huomioimaan asian päivittäessään *Risk Assessment Initiatives Hub* -tietokantaa jäsenmaiden uusilla kemiallisilla riskinarviointihankkeilla.

Kokouksen lopuksi jäsenmaiden FP:t esittelivät maissaan järjestämiään kansallisia tapahtumia. Latvia kertoi EFSA:n kanssa yhteistyössä järjestämästään interaktiivisesta terveysväitetaapahtumasta, jossa kansalliset asiantuntijat saivat koulutusta terveysväitteistä ja niiden hakuprosessista. Tavoitteena oli kattaa kaikki keskeiset tietoaukot. Latvian FP:t tukivat järjestelyissä kansallinen viestintäverkoston edustaja ja viestintäkoordinaattori. Paikan päällä osallistujia oli 40 ja etäyhteyksin 120. Tilaisuudesta saatiin erittäin hyvää palautetta sekä toive vastaavasta tapahtumasta GMO-aiheesta.

Alankomaat esitteli [xORA \(eXcellent Onehealth Risk Assessment education\) riskinarviointikoulutus](#)alustan, joka kokoaa yhteen koulutusten tarjoajat, arvioijat ja oppijat. Hanke sai alkunsa tarpeesta koota hajallaan oleva laadukas riskinarviointikoulutus yhteen paikkaan, ja sitä on kehitetty EFSA:n TMA-rahoituksella useiden maiden yhteistyönä (DE, DK, FI, HU, NL, HR, NO, AT). 1.7.2026 klo 11.00–12.30 järjestetään verkkotilaisuus riskinarviointikursseista kiinnostuneille. [Ilmoittautumiset 26.6 mennessä.](#) Aiheesta kiinnostuneita kannustetaan osallistumaan. Jäsenmaat voivat ehdottaa alustalle uusia koulutuksia, jotka julkaistaan, mikäli ne täyttävät laadunvarmistuskriteerit. EFSA pohtii parhaillaan, lisätäänkö sen omat riskinarviointikurssit alustalle.

Suomi muistutti maita nimeämään osallistujansa Ruokaviraston järjestämälle (EFSA:n TMA-rahoituksella rahoitetulle) **BIKE-kurssille**. Kurssilla riskinarviointiyksikön asiantuntijat kouluttavat asiantuntijoita eri puolilta Eurooppaa käyttämään yksikössä kehitettyä BIKE-riskinarviointimallia, jonka avulla voidaan arvioida haitallisten kemikaalien tai mikrobien saantia.

Muut asiat

- EFSA muistutti, että sille voi ilmoittaa koulutustarpeita 31.8.2026 asti

EFSA:n sivuilla on [julkaistu tiivistelmä edellisestä kokouksesta, sekä kokouksessa pidetyt esitykset.](#)

Seuraava kokous: 62. 23.–24.9.2026 (Parma, IT)

2) IPA EXPO

Montenegron ja EFSA:n yhteistyössä järjestämä verkostoitumistapahtuma kokosi yhteen EFSA:n, FP:t, ehdokasmaiden (Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia, Turkki, Albania, Bosnia Hertsegovina ja Kosovo) asiantuntijat, sekä komission ja WHO:n edustajat. Aluksi kuultiin tilaisuuden avaus EFSA:n pääjohtajan Nik Krizn videotervehdyksellä ([katso se tästä](#)), minkä jälkeen **esiteltiin EFSA:n IPA Action -toimintaa vuosille 2023–2026**, jolla ehdokasmaita tuetaan täyttämään EU-vaatimuksia ja parantamaan kansallisten

viranomaisten valmiuksia tehdä yhteistyötä EFSA:n kanssa sen(kin) jälkeen, kun niistä on tullut EUn varsinaisia jäseniä. [Tästä voit katsoa videon toiminnan saavutuksista.](#)

Toiminnan aikana on koulutettu yli 300 asiantuntijaa. Esimerkiksi viime vuonna ohjelma tarjosi kaikkien IPA-maiden edustajille (1 per maa) mahdollisuuden osallistua Ruokaviraston riskinarvioinnin yksikön järjestämään koulutukseen BIKE-riskinarviointimallista.

BIKE on kvantitatiivinen saanninarviointimalli, jota käytetään mikrobiologisten ja kemiallisten elintarvikevaarojen arvioinnissa. Koulutus tarjosi asiantuntijoille syvällistä tietoa mallista ja sen soveltamisesta käytännössä. Montenegron koordinaattori kertoi mallin olevan heille hyödyllinen ja heidän käyttävän sitä.

Seuraavaksi komission edustaja kertoi Montenegron hyväksymisestä vuonna 2028 EU-maiden joukkoon.

WHO:n edustaja nosti puheessaan esille, että elintarviketurvallisuus on olennainen osa terveysturvallisuutta, ja korosti yhteisen terveyden (*One Health*) tarkastelutapaa. Hän esitteli myös [WHO:n elintarviketurvallisuusstrategiaa 2022–2030](#), joka tähtää maailmanlaajuisesti turvallisemman ja terveellisemmän ruoan varmistamiseen sekä ruokaperäisten sairauksien vähentämiseen. Strategia korostaa kansallisten elintarvikevalvontajärjestelmien vahvistamista, eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä tieteeseen ja riskinarviointiin perustuvaa päätöksentekoa. Lisäksi painotetaan kansainvälisen yhteistyön merkitystä ja uusien haasteiden, kuten globaalien muutosten ja ruokajärjestelmien kehityksen, huomioimista.

Peter Sousa Hoekov kertoi myös [WHO:n elintarvikkeiden kautta tarttuvien tautien maailmanlaajuisesta tautitaakka-arviosta](#); [alustalla](#) voi tarkastella elintarvikeperäisiä vaaroja (n 42).

Seuraavaksi **IPA-maiden koordinaattorit pitivät hissipuheita ja esittelivät ständeillään posterilla tutkimushankkeitaan, joiden parissa osallistujat kiersivät keskustelemassa ja verkostoitumassa.**

Joillain mailla oli korkeita pestisidijäämätasoja, joillain paljon pieniä tuottajia, ja joillain liian vähän lääkäreitä, eläinlääkäreitä sekä pulaa hallintovirkamiehistä. Monilla ei ollut vielä omaa riskinarviointikoneistoa, jolloin tukea haettiin EFSA:n ja jäsenmaiden tekemistä arvioinneista.

Bosnia-Hertsegovina kertoi tekevänsä riskinarviointeja hyödyntäen EFSA:n malleja esim. pestisidijäämien osalta PRIMO 3.1 mallia ja on tehnyt riskinarviointeja raskasmetalleista (tölkkitonnikala, inkiväärijauhe) ja klorpyrifossi-hyönteismyrkystä mandariineissa, Turkissa on riskinarvioinnille oma yksikkö, Albaania puolestaan kertoi käyttävänsä Kyproksen kehittämää IMPRORISK-työkalua. Pohjois-Makedonia tekee kansallisia riskianalyyskejä ja asiantuntija-arviointeja elintarvikkeista ja eläintaudeista; vuodesta 2024 alkaen myös riskinarviointeja.

Serbia kertoi osallistuneensa Ghentin yliopiston vetämään hankkeeseen, jossa tarkasteltiin kasviperäisten tuotteiden kemiallisia vaaroja, kuten mykotoksiineja. He suunnittelevat parhaillaan aiheesta jatkohakemusta – tietoaaukkoja on erityisesti riskinarvioinnin osalta ja he etsivät siksi alan osaajia mukaan.

Tilaisuus auttoi IPA-maita myös tunnistamaan mahdollisia tulevaisuuden yhteistyö- ja konsortioikumppaneita.

Muut asiat

- Julkaisin matkasta LinkedIn päivityksen. Sen voi katsoa [tästä linkistä.](#)